

Csepregi Éva-életútinterjú

Készítette: Jávorszky Béla Szilárd

A beszélgetés időpont: 2016. május 31., Szentendre
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Jávorszky Béla Szilárd:

Munkásszülők gyermekeként születél Pestlőrincen. Mit kell tudni a családról?

Csepregi Éva:

Szüleim kétkezi munkások voltak, akkor éltek az életüket, amikor nem sok lehetőségük adódott kibontakozni. Édesapám Abaújszántóról származik, népes, nyolcgyerekes családból, azóta is eléggé kiterjedt a rokonság, a Csepregi változatlanul jól hangzó név a tokaj-hegyaljai borvidéken. Eredetileg – nagyapám nyomdokába lépve – kerékgyártóként dolgozott, aztán a második világháborúban a 2. magyar hadsereg szanitéceként a könnyebb sérülteket kellett ellátnia. Óriási tapasztalatra tett szert, néha úgy érezte, akár orvosként is megállná a helyét. Amikor visszatért a frontról, otthagya Abaújszántót és Budapestre jött szerencsét próbálni.

Édesanyám családja pestlőrinci, ő még a világháború előtt férjhez ment, született is egy lánya 1941-ben. Egyik testvérének a férje a helyi ládagyár legfontosabb emberének számított, jól éltek, több házuk is volt, ezek egyike az az épület, amelynek egyik felében laktak anyámék, a másikban pedig nagyanyámék. A háború alatt – a repülőtér közelsége miatt – a szüleimnek menekülniük kellett, fogták a dunyhát, a paplant, a két kisöregget meg a kisbabát (a nővéremet), és Budán vészelték át az ostromot.

Jávorszky Béla Szilárd:

A szüleid mikor és hol találkoztak?

Csepregi Éva:

Az ötvenes évek elején az újpesti ládagyárban ismerkedtek meg, egymásba szerettek, összeházasodtak, aztán 1953 őszén megszülettem én. Annak ellenére, hogy Pestlőrinc a főváros része volt, akkoriban egészen falusias képet mutatott. A kis családi házak mögött veteményesek húzódtak, hátul disznóólak, a kertekben tyúkok kapirgáltak. Nálunk is volt disznó és csirke, apukám egy időben nyulakat is tartott.

Egy éves voltam, amikor a nagyszüleim meghaltak – a nagypapa rákban a műtőasztalon, a nagymama tüstmérgezésben a lakásban –, a tanácsban pedig ahogy meghallották a hírt, a megüresedett lakásba azonnal odaköltöztettek egy négygyerekes családot. Végül is így nőttem fel. Szüleim utálták, hogy Nagyék ott laknak, ráadásul a fele kertet ők használhatták. Emlékszem, állt közepén egy hatalmas birsalmafa, s amikor még beszélő viszonyban voltak egymással, annak termését igazságosan elosztották a két család között. Aztán később már azt sem engedték, hogy a szomszéd gyerekekkel játsszam. Ez azért eléggé rányomta a bélyegét a gyerekkoromra.

Apám rendkívül szorgalmas, nagy teherbírású ember volt. Nemrég rendeztettem a régi iratokat és rengeteg sztahanovista kitüntetését találtam. Idővel kitanulta a markológép-kezelő szakmát – holott jogosítványa sem volt –, meg dolgozott pályaudvarokon, ahol némi plusz pénz ellenében kirakodta a vagonokat. Emlékszem, ahogy esténként húzta ki az összegyűrt tízeseket és húszasokat, amelyekkel végül megtelt az asztal. A család anyagi helyzete ekkoriban kezdett javulni, így kezdtek bele a szüleim az építkezésbe. Azt hiszem, a munka

szeretetét apámtól örököltem. Azt, hogy nem tudok tétlenül ülni, mindig csinálnom kell valamit. A környezetem szerint kimeríthetetlen energiatartalékokkal rendelkezem, s tényleg, mintha mindig hajtana valami. Csak az utóbbi időben érzem, hogy ideje lenne már kicsit lassítani.

Jávorszky Béla Szilárd:

Milyen zenei hatások értek odahaza?

Csepregi Éva:

Édesanyám szépen énekelt, mindenféle dalokat, főleg a régi filmszlágereket imádta. Vélhetően maga is színésznő szeretett volna lenni, igazi rajongója volt a negyvenes évek magyar filmjeinek. Kifejezetten szerette a könnyű műfajt és szép hangja volt. Legalábbis ezt beszélték a rokonok, mert amikor már én hallottam, eléggé megváltozott az élete. Előbb az írószergyárban dolgozott, három műszakban, ráadásul egy pincében egy félautomata grafitgép mellett, vélhetően ezért is kapott később tüdőrákot. Kicsi koromban sokat betegeskedett, három éves lehettem, mikor kórházba került, s mivel apám sokat dolgozott, a Szentés melletti tanyavilágba kerültem rokonokhoz. Másfél évet töltöttem ott, de ez az időszak életem egyik meghatározó élménye maradt.

Apámnak volt egy hegedűje, autodidakta módon megtanult rajta játszani, s miközben odahaza mindenféle dalokat énekeltünk, ő a hangszeren kereste hozzá a harmóniákat. A *Himnusz*tól a táncdalokon át az orosz népdalokig sok mindent megtanított, utóbbiakat különösen jól lehet két szólamban énekelni. Vélhetően ekkor szerettem meg annyira a vokáléneklést, ami aztán a Neotonban olyannyira fontos lett.

Jávorszky Béla Szilárd:

Jártál zeneiskolába?

Csepregi Éva:

Igen, először a Ságvári Endre Általános Iskolába jártam (nemrég visszaadták az épületet az egyháznak), aztán az Engelsbe,¹ ahova hegedűt tanulni írtattak be a szüleim. Sajnos gyorsan kiderült, nem jól döntöttek, a tanárom ideges, türelmetlen, kiégett ember volt, hamar elvette a kedvemet a zenetanulástól. Ezután a zongorával próbálkoztam, szorgalmasan jártam négy éven át, viszont egy komoly problémám adódott: nem volt otthon zongora. Vissza kellett járnom az iskolába gyakorolni, és ez nagyon körülményessé tette a napokat. Végül is ezen bukott meg az egész. Néhány éve, érett fejjel újrakezdtém, a tótfalusi zeneiskolában rábukkantam egy kedves zongoratanárra, Erikára. Ha valamit megbántam a múltból, akkor talán azt, hogy anyuék nem voltak ebben a kérdésben eléggé erőszakosak.

Jávorszky Béla Szilárd:

A veled készült interjúkban előszeretettel emlegeted a Rózsa Ferenc Művelődési Házat, amely akkor is, ma is a lőrinci kulturális élet egyik központja. Milyen emlékek fűznek oda?

Csepregi Éva:

Hatalmas épület, hatalmas színházteremmel, legalábbis én akkor annak láttam. Ma is megvan, legutóbb szilveszterkor léptem fel ott. Nagyon megható pillanat volt újra ott állni, ahol minden elkezdődött. Ott szerettem meg igazából a színpadot. Persze mindig szerettem énekelni, általános iskolában jártam az énekversenyekre, ketten-hárman összeálltunk, több

¹ Mai neve: Gulner Gyula Általános Iskola.

szólamban nyomtuk, és eléggé jól vettük az akadályokat. A Rózsában igazi színpadon lehetett valódi fellépő ruhákban műsorokat adni. Azok a rejtélyes, hátsó terek, a hatalmas függönyök, az öltözők világa, meg ahogy aztán a színpadra kipenderültünk – igazi varázslat volt számomra. Később meg oda jártam a gimnáziumi osztálytársnőimmal táncolni. Ezekon az alkalmakon a Stereo együttes játszott rockos, de táncolható zenét, a barátnőim az egyik szünetben odamentek a büfében ácsorgó zenészekhez, és megkérték őket, hogy hadd énekeljek el velük egy dalt. Kérdezték, mit tudok, mire a *Chirpy Chirpy Cheep Cheep-re*² esett a választásom. Szünet után velem kezdtek, és akkora sikert arattunk, hogy ötször kellett megismételniük a dalt. A vége pedig az lett, hogy bevettek a zenekarba.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mi alapján tanultál meg dalokat?

Csepregi Éva:

Főként a rádióból tájékozódtam. Magnóm csak 1977 körül lett, addig a műsorújságból – amelyben a popzenei összeállításoknál részletesen oda volt írva a számcím, az előadó és a dalszerző – kijegyzeteltem, hogy mit szeretnék meghallgatni, és ami megtetszett, azt igyekeztem megtanulni.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mi volt az első?

Csepregi Éva:

Sárosi Katalin³ egyik dala, aki az operett és a hagyományos táncdal közötti átmenetet jelentette. Meg Kovács Erzsi⁴ számai. Aztán a hatvanas években jöttek a fesztiválok, és velük jött a beatzene, melynek hatására a hagyományos táncdalénekesek hangzása is megváltozott. Fura mód ezeken a fesztiválokon a legjobban mégsem a dalok fogtak meg, hanem például az, ahogy Koncz Zsuzsa szája fénylett. Meg ahogy az énekesnők ki voltak sminkelve, amilyen ruhákban ott felléptek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Jártál amúgy beatkoncertekre?

Csepregi Éva:

Egyetlen alkalommal jutottam el egy Omega-bulira, de oda is úgy szöktem el hazulról, mert az édesanyámék nem szerették az ilyesmit, én pedig rendes lány voltam. Ez már amúgy a Presser utáni Omega volt, remek koncert, mégis az maradt meg bennem, hogy odahaza nagyon leszidtak érte.

Egyébként épp a gimnáziumi évek alatt merült fel, hogy énekesnő legyek. Egyik délután anyukámmal és Kati unokanővéremmel a konyhában beszélgettünk erről, és Kati, aki nagyon talpraesett és gyakorlatias lány volt, kérte, hogy ott, helyben énekeljek nekik valamit. Már nem tudom pontosan, melyik dalt adtam elő, de a lényeg, hogy ájuldoztak a gyönyörűségtől, majd közölték, nincs mese, énekesnő lesz belőlem. Anyám ezt követően

² A hetvenes évek egyik népszerű brit popegyüttese, a Middle Of The Road slágere

³ Sárosi Katalin (1930–2000), eMeRTon-díjas magyar táncdalénekesnő.

⁴ Kovács Erzsi (1928–2014), eMeRTon-díjas magyar énekesnő, a magyar tánczene egyik meghatározó alakja.

elindult énektanárt keresni, így talált rá Hoffmann Dönci bácsira,⁵ aki meghallgatott, majd bólintott.

Jávorszky Béla Szilárd:

Miket tanultál nála?

Csepregi Éva:

Hihetetlen mennyiségű dal volt Dönci bácsi tarsolyában, minden akkori olasz és angol dalt ismert, a *Beautiful Sunday*től a *La Bamboláig*. Korrepetitorként ő készítette fel az énekeseket, ezért naprakésznek kellett lennie, hogy ha azok haknizni indulnak, legyen friss repertoárjuk. Dönci bácsinak köszönhetem az első szólófellépésemet is. Ha egy-egy haknibrigád tőle kért énekesnőt, mert az övék valamiért épp kiesett, és helyettesíteni kellett (vagy egyszerűen csak az útiköltség miatt szükség volt még egy főre), akkor időnként engem ajánlott.

Jávorszky Béla Szilárd:

Pontosan kiből állt egy ilyen haknibrigád?

Csepregi Éva:

Voltak nagynevű szervezők – Darázs,⁶ Halmi Gábor, Szikora Jenő –, akik összefogtak egy csapatot, amelyben általában ők töltötték be a konferanszié szerepét, mellettük pedig egy-egy humorista, operetténekes, táncdalos és zongorakísérő fért el az autóban. A szervező az ORI-tól⁷ mindenki után felvette a másodosztályú személyvonatjegynek megfelelő összeget, ebből fedezte a benzint. Ami maradt, azt ő tehette zsebre, ezért volt fontos számukra, hogy meglegyen az öt fő. Ha a hakniműsor egyébként már összeállt, akkor járt a legjobban, ha berakott kevésbé neves, ezáltal olcsó táncdalost, akinek gázsit alig kellett fizetni, ám az útiköltséget el lehetett számolni utána. Nekem ugyanakkor nagyon jól jöttek ezek a beugrások. Ráadásul időnként olyan, jól ismert művészekkel is megismerkedhettem, dolgozhattam együtt, mint Zentai Anna,⁸ az ifjabb Latabár Kálmán, Koós János vagy a későbbi Express zenekar tagjai.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ezek a haknik tehát már a *Ki mit tud?* előtt is zajlottak. Ott amúgy mi alapján állt össze a Kócbabák, amelyben Fábíán Éva helyén még Babics Marcella⁹ énekelt?

Csepregi Éva:

Dönci bácsi volt az, aki előállt a nagy tervvel, hogy három lány tanítványából énekes triót szervez és elindítja őket a *Ki mit tud?*-on. Addig nem is ismertük egymást. De hamar barátnők lettünk, különösen Pál Évával értettük meg jól egymást. Dönci bácsi teljes erőbedobással dolgozott velünk, végre kiélhette hangszerelői és karnagyi ambícióit. Nevünket

⁵ Hoffmann Ödön zeneszerző/hangszerelő a hatvanas-hetvenes években olyan táncdalénekesekkel dolgozott együtt, mint Ambrus Kyri, Bakacsi Béla, Cserhádi Zsuzsa, Fónay József, Koós János, Magay Klementina, Mikes Éva, Máté Péter, Poór Péter, Szulák Andrea, Sárosi Katalin, Toldy Mária, Tárkányi Tamara, Vámosi János és Záray Márta.

⁶ Keresztneve nem ismert.

⁷ Az Országos Rendező Iroda (ORI) a könnyűzenéért és a belföldi koncertszervezésért felelős állami monopóliumjellegű szervezet volt a Kádár-rendszer idején.

⁸ Zentai (időnként Zentay) Anna (1924) Jászai Mari-díjas magyar színművésznő, érdemes művész.

⁹ Babits Marcella a *Ki mit tud?* után külföldi turnéra ment az Apostol együttesel, ezért kivált a trióból.

egy olasz sláger, a *La Bambola*, vagyis „a baba” után kaptuk. Mivel ez így nem passzolt a dallamra, ki kellett bővíteni a szótagszámot, így lett belőle kócbaba, mi meg a Kócbabák.

A *Ki mit tud?*-ra mindenki jelentkezhetett, akinek bármiféle művészi ambíciója volt. A Stereo együttes is. Én pedig nem tudtam eldönteni, melyik formáció a fontosabb számomra. Mint tipikus mérleg jegyűnek, a döntés nem erős oldalam. Sőt, egyéniben is beneveztem. Gondoltam, majd az élet megoldja azzal, hogy valamelyik produkció idő előtt kiesik. Mindenesetre elég furcsa helyzet alakult ki azzal, hogy az országos versenyen háromszor kerültem a zsűri elé. Végül a Kócbabákkal és a Stereóval bejutottunk a televíziós elődöntőbe. Ezeket más-más városban rendezték: a fiúkkal Miskolcon, a lányokkal Szegeden léptünk fel. Utóbbi lett a zűrösebb, mivel másnap matek érettségire kellett mennem, s hogy ne késsek el, a verseny után különautó szállított fel Pestre. Mindkét formációval bejutottunk a középdöntőbe, ahol aztán mindkettővel kiestem. De nem volt túl nagy csalódás, az élmény mindenért kárpótolta.

Jávorszky Béla Szilárd:

A Kócbabák 1973 végén fuzionált az akkor már nyolc éve létező, számos stílusváltást megélt Neotonnal. Jártál előtte egyáltalán Neoton-koncerten?

Csepregi Éva:

Nem, a Neoton eléggé másodvonalos zenekarnak számított, csak pár slágerét (*Kell, hogy várj; Egyszer véget ér az út*) ismertem a rádióból. A Kócbabákkal a tévészereplésnek köszönhetően országosan ismertté váltunk, de anyukámék ragaszkodtak hozzá, hogy legyen „rendes” állásom. Így kerültem egyik barátnőm apukája révén a Chinoi Gyógyszergyárba, ahol a gimnáziumban tanult gép- és gyorsírási képességemet kamatoztathattam – titkárnőként. Minden reggel hétre utazhattam Lőrincről az újpesti gyárba. Titkárnői pályafutásomnak hét hónap után egy nem várt, ám annál csodálatosabb lehetőség vetett véget: a Magyar Televízió *Magyarország bemutatkozik* címmel élő könnyűzenei koncertet készített elő Stockholmban. Mindenki szerepelt benne, aki akkoriban a műfajban élt és mozgott. Háttérvokálnak eredetileg a Mikroliedet¹⁰ szerették volna szerződtetni, de ők végül nem vállalták, így esett ránk a választás. Életemben először ültem repülőn, sőt, akkor jutottam el első alkalommal külföldre. Három napig tartott az egész – mint minden csoda –, de fantasztikus élmény volt.

1973 nyarán – a *Ki mit tud?*-nak köszönhetően – rengeteg helyre hívtak bennünket fellépni. Többek között a síófoki Pipacs bárban kellett éjszakánként néhány dalt elénekelni. Két hónapra szólt a szerződés, mellette napközben lehetett hagnizni, ami belefért. Szépen kerestünk, de fárasztó nyár volt. Viszont eközben történt, hogy Pásztor László, a Neoton vezetője üzent nekünk, hogy szeretne velünk találkozni. A Motel éttermében várt, ebédidő volt, Laci épp evett, amikor megérkeztünk. Kedvesen, de tartózkodóan fogadott bennünket. Azt hiszem, ez az evés a kiszámított koreográfia része volt. Ettől kicsit esetlegesnek tűnt, amit mondott, súlytalanabbá vált, és ő valószínűleg pont ezt akarta. Nem szerette volna, ha kiderül: számára fontos, amit kínál nekünk.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mit kínált?

Csepregi Éva:

¹⁰ A Mikrolied női énekegyüttest 1971-ben alapította Várszegi Éva, Herczku Annamária és Selényi Hédi. A Mikrolied az 1972-es *Ki mit tud?*-on a Generál együttesrel közösen előadott *Mit tehet az ember?* című dallal tűnt fel. 1973-ban Selényi Hédi helyét Bódi Magdi vette át.

Elmondta, hogy épp a *Tessék választani!*-ra¹¹ készülnek, és arra gondolt, a fellépésükön mi énekelhetnék a vokált. Ezen ugyancsak elsodálkoztunk, mivel a rádiós versenyeken mindig a Harmónia vokál szerepelt, ők voltak az intézmény hivatalos vokalistái. De persze örömmel elvállaltuk. Felvettünk két dalt közösen, jó érzés volt stúdióban dolgozni, számomra az olyan, mint a színpad: nagy izgalom, nagy öröm, nagy szerelem. Bár a *Tessék választani!*-n végül a Neoton nem aratott különösebb sikert, Pásztor Laci felvetette, hogy tanuljunk meg dalokat, és amikor csak lehet, járjuk együtt az országot. Ekkoriban a Les Humphries Singers¹² volt a kedvence, még Lengyelországban látta őket, és áradozott, hogy milyen remek produkció ez, milyen remek nótákkal. Úgyhogy olyan jellegű dalokat is előadtunk. Jól szólt a vokálunk, sokat léptünk fel együtt, művelődési házakban és építőtáborokban egyaránt. Sőt, akkoriban az ORI még szervezett bulikat a balatoni kompokra. Mikor véget ért a munkaidő, a zenekar beszerelt, a fizető nézőket felengedték a hajóra, kifutottunk a kikötőből és közben ment a buli. Mi meg fogódkodtunk a mikrofonállványba. Főként külföldi slágereket adtunk elő, Pásztor Laci például előszeretettel énekelt ekkoriban Demis Roussos-dalokat.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mikortól váltatok teljes jogú Neoton-tagokká?

Csepregi Éva:

Arra még éveket kellett várni. Emlékszem, egyszer Fábíán Éva azt írta be a noteszébe, hogy „november 6., hakni, Neoton”, és amikor ezt Pásztor Laci észrevette, hatalmas balhé keveredett belőle. Ekkoriban amúgy a zenekarban Laci mellett Galáczy Lajos énekelt, Jakab Gyuri zongorázott, Ambrus Zoltán dobolt és Tiboldi János basszusgitározott. Tiboldit azonban behívták katonának, és bár mindenki fogadkozott, hogy visszavárjuk, ezzel véget is ért a neotonos pályafutása. Pedig senki nem jött helyette: Galáczy inkább megtanult basszusgitározni.

Akkoriban az NDK volt a magyar popzene kimeríthetetlen felvevőpiaca. Minden magyar együttest örömmel fogadtak, imádták a magyar előadókat. Mi is sokat jártunk oda, szívesen léptünk fel náluk. Akkor még Nina Hagen¹³ is Kelet-Németországban élt, és egyik alkalommal ugyanabban a televíziós műsorban szerepeltünk. Volt egy csizmám, istenien nézett ki, de szörnyű volt viselni, lényegében alig lehetett benne járni. Még Budapesten, a Nagykörúton botlottam bele, megtetszett a különlegesen magas, fából készült talpa, és próba nélkül megvettem. Nina is egyből beleszeretett, úgyhogy még ott, a próbán eladtam neki. Másnap alig mertem elmenni a tévéfelvételre, féltem, vissza fogja kérni az érte adott száz márkát. De nem kérte.

Jávorszky Béla Szilárd:

1975 nyarán hogyan kerültetek Olaszországba?

Csepregi Éva:

Már túl voltunk a kétéves OSZK-tanfolyamon,¹⁴ sőt már az ORI működési engedélyt is megkaptuk, amikor Laci berendelt minket az ORI próbatermébe. Kiderült, egy olasz

¹¹ A *Tessék választani!* a Magyar Rádióban a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas években megrendezett könnyűzenei fesztivál volt, ahol kizárólag új, a nyilvánosság előtt még be nem mutatott dalok szerepeltek.

¹² Az 1969-ben az angol születésű Les Humphries által Hamburgban alapított Les Humphries Singers a hetvenes évek népszerű popzenei együttese volt.

¹³ Nina Hagen (1955) német punkénekesnő

¹⁴ Az Országos Szórakoztatózenei Központ (OSZK) adta ki a vendéglátóiparban dolgozó muzikusok számára a működési engedélyt.

menedzser, Pier Cariaggi keresett turnézenekart a feleségének, így egymás után meghallgatott több magyar együttest, köztük minket is. Mire sorra kerültünk, épp kezdett szunyókálni. Mégis minket választott. Jakab Gyuri sajnos nem kapott útlevelet – az apja szintén zenész volt és előtte disszidált Münchenbe –, úgyhogy Balázs Fecó átmenetileg visszatért a zenekarba, rajta kívül velünk jött Katona Klári, aki ekkor Galáczt felesége volt (de énekelt is), illetve az addig főleg éjszakai bárókban fellépő Vári ikrek.

Vacak, leharcolt kocikkal keltünk útra, második nap értünk le Catanzaróba, de a hotelt alig találtuk meg. Kihalt, kísérteties falucskában keringtünk hosszasan, mikor Laci egyszer csak meglátott egy alig észrevehető táblát: La Castella. Arra vettük az irányt, és nyertünk. Egyik pillanatról a másikra egy másik világba csöppentünk. Fényesen kivilágított utak, gondozott pázsit, négyszobás kis apartmanházak, úszómedence, és a háttérben egy csodás, az aragóniai uralom korából való kastélyrom. Ebben a paradicsomi környezetben próbálhattunk két hetet Cariaggi feleségével, Lara Saint Paullal, aki szerintem az egyetlen színes bőrű énekes, aki nem tudott pontosan belépni a dalokba. De ennek ellenére remek turnét nyomtunk, Szicíliaba is eljutottunk, főként fiesztákon léptünk fel. Persze minimális gázsziért. Így rengeteget aludtam autóban, parkolóban, ahol reggelente kopogtattak az ablakon a rendőrök. Viszont útközben megbeszéltük Laciékkel, hogy miután hazajöttünk, új dalokkal megpróbálunk együtt Magyarországon betörni. Ha pedig ez nem menne, elmegyünk együtt külföldre vendéglátózni.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ha jól számolom, ezt követően vettétek fel a *Menedékház* című nagylemezetek anyagát, amelynek próbafolyamatai közel egy évet vettek igénybe. Miért tartott ennyi ideig?

Csepregi Éva:

A leginkább az volt hosszú idő, hogy eldöntsük, melyik úton megyünk tovább. Tudtuk, hogy hiába a sok fellépés és a turné, a hanglezes jelenti az igazi sikert. Pásztor Laci már jó ideje járt be a Vörösmarty téri Hungaroton-központba, hogy meggyőzze Erdős Pétert,¹⁵ adjanak ki egy olyan Neoton nagylemezt, amin már mi is szerepelünk. Az elkészült nóták szövegeit S. Nagy István¹⁶ és Galáczt Lajos írták, a dalokat Laci és Jakab Gyuri szerezte.

Több sávon készültek a stúdiófelvételek. Mi, előadók a lemezfelvétel után aszerint kaptuk a gázsit, hogy a sávokon ki hányszor és milyen minőségben szerepelt. A szólista, vagy aki hangszerszólót játszott, az többet kapott, mint aki csak vokálzott, vagy kíséretet, vagyis „szőnyeget” játszott. Ezt a hangmérnök és a stúdió adminisztrátora tartotta nyilván. Akkor még Magyarországon csak szerzői jogdíj létezett, előadói nem, és a szerzők azzal támogattak minket, hogy papíron egy-egy dalnak mi, az előadók lettünk a szerzői.

A *Menedékház* eléggé öszvér nagylemez lett, sokféle stílus keveredett rajta. Jakab Gyuri a Winkelmayer Brassban nevelkedett, számára a dzsessz és a funky volt a fontos, Pásztor viszont sokkal populárisabb dalokban gondolkodott. Időnként keményen összecsaptak az erők. Ahogy a következő, *Csak a zene* című albumunk kapcsán is.

Jávorszky Béla Szilárd:

Szintén ekkoriban született a *Vándorének* című dalotok, amelyek még ebből az eklektikus repertoárból is kilógott. Miért csak kislemezen jelent meg?

¹⁵ Erdős Péter (1925–1990), a Hungaroton popmenedzsere, a magyar popzenei élet egy meghatározó alakja a Kádár-rendszer alatt. Popcézárnak is nevezték.

¹⁶ S. Nagy István (1934–2015), eMeRTon-díjas dalszövegíró a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas évek egyik legtermékenyebb slágergyárosa.

Csepregi Éva:

Talán azért, mert tényleg nagyon kilógott a sorból. A szövegét nem a tőlünk amúgy eléggé távol álló S. Nagy Pista írta, hanem Laci menyasszonya, Hatvani Emese, és nagyon bejött. A megjelenése idején épp a Balaton körül turnéztunk, és az emberek egyszerűen folyamatosan követelték. Lehetett érezni, hogy ezzel valami elkezdődött. Ezt követően Pásztor, Jakab és Hatvani egyfajta szövetséget kötöttek, hogy a továbbiakban mindent együtt írnak. Gyuriban gazdagabb volt a harmóniavilág, bátrabban bánt a hangokkal, Laciból nagyon sok slágerötlet pattant elő, és mint kiderült, Emese is remek szövegeket írt.

Jávorszky Béla Szilárd:

A *Csak a zene* című lemezeteken van egy dal, a *Disco-királynő* (épp Hatvani Emese szövegével), amely már stílusában is új lehetőségeket jelöl, mintegy megelőlegezve a későbbi stílusváltásokat. A zenekaron belül nem keletkezett ebből feszültség? Gondolok itt elsősorban Jakab Gyurira.

Csepregi Éva:

Gyuri valóban rossz néven vette, hogy neki slágerzenét kell játszania, mindig húzott volna a dzessz felé, és félt attól, hogy mit szól majd emiatt a szakma. Pedig a zenészek nagyon becsülték őt. Úgyhogy elkezdődött a csapatmunka és hamar kiderült, hogy a Pásztor–Jakab–Hatvani trió remek konstrukció.

Jávorszky Béla Szilárd:

A Hanglemezgyár mikortól kezdett titeket támogatni?

Csepregi Éva:

A *Vándorének* tetszett az ottaniaknak, ezért is jelenhetett meg kislemezen, és Pásztor Laci onnantól kezdve folyamatosan a nyakukra járt, hogy miként lehetne ezt a vonalat jobban beindítani. Mindezt szerencsés időszakban is tette, mintegy kapóra jöttünk a Magyar Hanglemezgyártó Vállalatnak. A hazai könnyűzenében a vezető szerepet ugyanis akkoriban a fiatalok körében egyre népszerűbbé váló kemény rock vette át. A Hungaroton részben politikai, részben üzleti megfontolásból – a lemezeket főleg nem a rockkoncertekre járó csöves fiatalok vásárolták – alternatívát keresett. Az agresszívabb, súlyosabb rockot képviselő zenekarok közül a számukra elfogadhatóbb Piramist választották ki, azt tartották támogatandónak, de ugyanakkor keresni kezdtek egy olyan együttest, amely a békeszerető fiataloknak tetsző, lágyabb, de azért korszerű muzsikát játszik. Nyugaton ekkor kezdett divatba jönni a diszkó, ennek hazai meghonosítása lett a kitűzött cél. Így olyan produkciókra volt szükségük, amelyekkel kiegyensúlyozottabbá lehet tenni a hazai könnyűzenei palettát. A keresgélés végére két jelölt maradt: a Kati és a Kerek Perec,¹⁷ és a Neoton. Ezután történt, hogy a Szentháromság téri kollégiumi épületben működő Vár Klubban Erdős Péter és Bors Jenő¹⁸ megnézte az egyik fellépésünket.

Jávorszky Béla Szilárd:

Erdős Péterrel ekkor találkoztál először?

Csepregi Éva:

Nem, vele először a *Csak a zene* című nagylemez felvételén váltottam néhány szót. Épp a *Vidám dalt* vettük fel, amikor meglátogatott minket. Kicsit furcsán nézett rám, ugyanis

¹⁷ A Nagy Katalin (1956–2010) vezette Kati és a Kerek Perec popegyüttes 1975 és 1982 között működött.

¹⁸ Bors Jenő (1931–1999) volt 1965 és 1990 között a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat igazgatója.

a szoknyám el volt szakadva, és egy nagy olajfolt éktelenkedett rajta. „Elütött egy bicikli idefelé jövet” – mentegetőztem. „Ha az összes nóta ilyen, akkor nem lesz baj, siker lesz” – válaszolta rá. Aztán látott bennünket ott a Várban. A produkció nagyjából tetszett neki, az én teljesítményemmel azonban nem volt megelégedve. Akkoriban nem éreztem túlságosan jól magam a bőrömben, egyrészt a körülöttem felbukkanó fiúk zöme miatt folyamatosan összezördültem a szüleimmel, másrészt szakmai jellegű gondok is gyötörtek.

Jávorszky Béla Szilárd:

A másik két lánnyal, Fábián Évával és Pál Évával kapcsolatban?

Csepregi Éva:

Igen. Mi hárman eleinte nagyon jó barátnők voltunk. Természetéből adódóan Fábián Éva – Vica – volt kezdetűl a vezetűnk. Nagy űnbizalommal, sok gyakorlati őrzékkel megáldott, szép madonnaarcű, jű hangű lány. Pál Éva – Pali – pedig igazi űlsűprű egyénisűg, rendkűvűl energikus, temperamentumos, tehetsűges egyénisűg. A profi koreográfusoknak is feltűnt, hogy űsztűnűsen milyen jűl mozog a szűnpadon. Ő tanított bennűnket tancolni, őr találta ki a dalokhoz a koreográfűat. Hittűk, őrre megkomponált mozgás nűlkűl nem lehet kiállni a szűnpadra. Hisz akkor is kellett valamit csinálnunk, amikor nem őrnekeltűnk szűlűt. Fűleg azt követűen, hogy Pásztor Laci bejelentette: a lányokat nem szabad eldugni hátul a szűnpadon, őrűl kell őrnekelnűk.

A nűzűk kűzűl mindenki Palit favorizálta, persze őr is őr akartam utánozni, olyan akartam lenni, mint őr. De az őr mozgásvilága nekem rosszul állt, egyáltalán nem illet az egyénisűgemhez. Ezt akkor még nem őrtettem, de tudtam, hogy nem jű, amit csinállok, őr tehetsűgtelennek őrreztem magam. Bár Pásztor Laci nyugtatgatott, hogy hár್ಮunk kűzűl nekem van a legegűyűnibb hangom, mégis egyre inkább őrű őrreztem, hátterbe szorulok, hogy nincs itt igazán rám szűksűg. Harcolni nem tudtam, nem tudok, nem szeretek, őrű egyre jobban elvesztettem a talajt a lábam alűl. Ráadásul egyik koncert után Pali elmondta, hogy a szűnetben kihallgatta nűhány nűzű őrtekelésűt, miszerint a szeműveges (ez volt őr) szűper, a barna (Vica) elmegy, a szűke viszont pocsűk. Na, ettűl vűgleg komoly vűlságba kerültem. Szűval ezek az események őrűztűk meg Erdűs Pėter látogatásűt a vűrbeli koncerten.

Jávorszky Béla Szilárd:

Bár Erdűs Pėter – mikėnt említetted – a vűrbeli teljesűtműnyeddel őrlegetetlen volt, a zenekar tetszett neki. Mennyiben szűlt bele a késűbbiekben?

Csepregi Éva:

Pėter ekkoriban már nyugatiasabb lemezkiadásban gondolkodott, ahol sokszor fordítva műkűdik a dolog. Magyarországon addig csak azután lehetett egy őrűadűnak nagylemeze, ha már megcsinálta magat, megvolt a maga kűzűnsűge, mondanivalűja. Ezűrt is lehetek az albumaik olyannyira sikeresek. Ő viszont egyre inkább abban hitt, hogy a kiadó csinálja meg az őrűadűkat. őrűhogy miután látott bennűnket a Várban, azt mondta Pásztornak, hogy ez őrűg jű, valami ilyen kűne neki, csak diszkűsabb vűltozatban. Azt a csetlű-botlű szűke lányt pedig kűldjűk el. De Laci ragaszkodott hozzám, őrűhogy maradtam. Ezt követűen Pėter elkezdett dolgozni a zenekarral. Szűnte naponta találkoztunk, eljűtt a fellépűseinkre, a próbákra, őr rengetűget beszélgettűnk a szűksűges vűltoztatásokrűl. Kijelentette, túlsűgosan eklektikus zenűt jűtszunk, meg kell határozni a stűlusunkat, őr sikerűlt rávennie Lacit arra, hogy a diszkű őrűnyába lépűnk tovűbb. Ami akkor már nem csak zenei stűlust jelentett, de őrű világot is teremtett. Megvűltozott a hangszerpark, a világitástechnika, a fellépű ruha, a megszűlalás. őr ez a világot volt az, ami a Neotonhoz talán a legjobban illett.

Jávorszky Béla Szilárd:

E stílusváltás első dokumentuma az 1978-ban megjelent *Neoton Disco*, amely még külföldi slágereket tartalmazott, az első saját, már a diszkó jegyében fogant korongotok pedig az egy évvel későbbi *Napraforgó*, máig talán legsikeresebb albumotok. Közben a koncertjeiteken a hangzás, az attitűd hagyományosabb, mondhatni rockosabb maradt. Mi volt az oka ennek a kettősségnek?

Csepregi Éva:

Mikor a zenekar új imidzsének kialakítása zajlott, Péter meglepő dolgot javasolt: a színpadi viselkedésünk legyen olyan, mint a rockzenészeké. Első hallásra eléggé megdöbbenőnek tűnik ez, de elmagyarázta, hogy a rockzenekarok koncertjei azért is sikeresebbek, mint a slágeresebb, lágyabb vonal képviselőié, mert a rocknak nemcsak zeneileg vannak messzire nyúló gyökerei, hanem a színpadi magatartás tekintetében is. Ez volt hát a kitűzött feladat: diszkózenét játszani, de közben hozni a rock szenvedélyes, kemény és átszellemült magatartását is a színpadon. Szerinte az előadás csak így lehet hiteles. A látvány csak másodlagos. A diszkó, ha megjelenik a színpadon, drága, külsőségekkel teli műfaj, távolságtartó és műanyag. Ha viszont jók a dalok, jók a szövegek, van mit énekelni, akkor ezeket a nótákat ugyanúgy kell kezelni, mint bármilyen rockszámot.

Jávorszky Béla Szilárd:

Nem volt számotokra fura, hogy mindezt egy olyan ember mondja nektek, aki bevallottan botfűlű volt és nem értett a zenéhez?

Csepregi Éva:

Péter valóban nem értett a zenéhez, ezért a dalokhoz nem tudott, nem is akart hozzászólni. De a színpadról és a nézőkre gyakorolt pszichológiai hatásról meg szociológiáról nagyon sokat tudott. Szerinte döntő fontosságúak a szövegek, még ebben a műfajban is, és Hatvani Emese szövegei tetszettek neki. Ráadásul a mérce a hetvenes évek második felében elég magas volt, hisz azt az előttünk lévő generáció tagjai (Illés, Koncz Zsuzsa, Omega, LGT) nagyon magasra tették. Ők voltak a kedvencek, a mieink, a közönségé, a Hanglemezgyaré. Kívülről fűjtük Bródy és Dusán intellektuális, mégis slágeres szövegeit. Én magam Koncz Zsuzsa nagy rajongója voltam.

Péter azt javasolta, a dalok szóljanak rólunk, meg az olyan emberekről, mint mi vagyunk. Azokról a problémákról, amelyekkel mi küzdünk. Ha személyesebbé tudjuk tenni a nótákat, közvetíteni is jobban tudjuk őket. Azt is felvetette, hogy a szövegek név szerint utaljanak a zenekar tagjaira, ami később meg is valósult. És elhangzott, ami számomra talán a legfontosabb volt: a színpadon a szöveget kell hitelesen előadni, és nem valami kimódolt koreográfiát. Magam ugyanis picit tartottam az új stílustól, nekem a diszkó egyet jelentett a revüvel: kidolgozott koreográfia, egyforma csillogó ruhák, egyforma tánc, lézervillogás a félhomályban.

Jávorszky Béla Szilárd:

A nagylemezeken hallható diszkósabb hangzás közös munka eredménye?

Csepregi Éva:

Részben a zenekaré, részben viszont a hangmérnöké, Dobó Ferencé. Tudtuk ugyanis, hogy a stílusváltás a felvételek szintjén is új követelményeket támaszt a zenekarral szemben. Feri mást akart, mint a többi hangmérnök a Hungarotonnál, és Péter felfigyelt rá. Vele kezdtünk el dolgozni. Hihetetlenül képzett zenész, zongoraművésznek indult, aztán a

Műegyetem mérnöki karán végzett, sokat segített. Vokálfelrakásokban, hangszerelésben, mindenben.

Jávorszky Béla Szilárd:

Lassan elérkezünk 1979 januárjáig, amikor a Hungaroton számos magyar zenekart kivitt az egyik legnagyobb nemzetközi popzenei eseményre, a cannes-i MIDEM-re. Te miként élted ezt meg?

Csepregi Éva:

Péter tényleg nagyon hitt a magyar popzenében. Imádta az LGT-t, a Fonográfot, Bródy Jánossal és Koncz Zsuzsával személyes barátságot ápolt, és ekkor úgy érezte, mindezt meg kellene mutatni a külföldnek. Ezért vitte ki akkor a MIDEM-re a teljes magyar élvonalat. A mi szerepünk azon kívül, hogy számos előadót kísértünk, mindössze két dal – a *Let's Go Dancing* és a *Vándorének* – előadásából állt. Rengeteg munka és szervezés előzte meg az utazást, különgéppel repült a csapat, jöttek velünk a magyar sajtó képviselői is, hogy megörökítsék reménybeli sikereinket. A bemutatkozásunkat nagy várakozás előzte meg, hisz először fordult elő, hogy szocialista országból érkezett produkciót láthatott a nemzetközi lemezzakma. A fellépésünk sikerét bizonyítja, hogy egy spanyol és egy japán lemezcég is erősen érdeklődött irántunk.

Jávorszky Béla Szilárd:

Erről majd beszéljünk később. Ki találta ki, hogy a Neoton legyen a Varsói Szövetség ABBA-ja?

Csepregi Éva:

Ez is Péterhez kötődik, akárcsak a Família név. A Neoton számára kétféle stílust céloztak meg: a Pásztor Lacinak nagyon tetsző Santa Esmeralda-féle¹⁹ vonal volt az egyik, ami dús hangszereléssel, sok vokállal előadott diszkózene volt, a másik vonzó lehetőség pedig az ABBA-stílus, aminek én különösen örültem. Péter is ez utóbbit támogatta, az ABBA kötelező „hallgatmány” lett a zenekarban, mindent meg kellett tőlük hallgatni, amihez csak hozzá lehetett jutni. Péter elintézte, hogy a Filmgyárban levetítsék nekünk az ABBA ausztrál turnéjáról készített filmet, még mielőtt a hazai mozikban bemutatnák volna. Az ABBA amúgy azért is tűnt jó példaképnek, mert mi is ezt az „egy család vagyunk” imázst szerettünk volna sugározni. Péter kitalálta „a mi koncertünkre apádat is elhozhatod, a mi lemezünket anyádnak is megveheted” jelmondatot, és ezzel tömören meg is fogalmazta a célt: nem réteget akarunk játszani, hanem széles közönséget szórakoztatni magas színvonalú popzenével, amibe a jó szöveg és a csúcsmínőségű felvétel is beleértendő.

Jávorszky Béla Szilárd:

Erdős Péterrel mikortól fűződött szorosabbra a viszonyotok?

Csepregi Éva:

Idő kellett hozzá. Először akkor beszéltem vele hosszasan, mikor Pál Éva beáruult az egyik balatoni hánki után hogy túl sokat ittam. Valóban iszogattunk a buli után, az az egy üveg vörösbor ki is ütött rendesen, másnap pedig Pali elmesélte ezt Péternek. Aki egyből behívatott és alaposan lehordott, nyomatékosan kérve, hogy ezt fejezzem be. Plusz nekem esett a frizurám miatt is. „Kezdjen valamit a hajával, mert ezzel, amilyen most, nem lehet

¹⁹ A hetvenes évek egyik sikeres amerikai-francia diszkózenekara.

színpadra menni. Legyen barna vagy szőke, de ez a semmilyen szín semmiképp. Legyen hosszú vagy rövid, csak ne ilyen civil”.

Aztán valamikor 1978 őszén a Neoton kiment Drezdába egy fesztiválra. Nem tudtam, hogy Péter is kijön – már javában folytak a kinti próbák, amikor egyszer csak megjelent. Megnézte a fellépésünket, a műsor végén pedig megvárta az öltözőben. Kimondhatatlanul jól esett, úgy éreztem, fontos vagyok, komolyan vesz. Büszke voltam, hogy vele együtt mehettem le a fogadásra. Ettünk, ittunk, beszélgettünk, majd egyszer csak annyit mondott a többieknek: „szerelmes lettem a Csepregibe”. Ez volt az első jel.

Péter számára a szerelem mindig a hozzá tartozó nő menedzselését is jelentette. Így volt ez akkor is, amikor a világszép balerina, Gombkötő Erzsike volt a felesége, vagy amikor Jobba Gabival, a nagyon tehetséges és korán meghalt színésznővel élt együtt. Szenvedéllyel vetette bele magát a szeretett nő pályájának egyengetésébe, karrierjének megcsinálásába. Nagyon szerencsésnek éreztem magam, hogy kiváló képességeit az én jövőm szolgálatába állította. Feltétel nélkül elfogadtam a döntéseit, mert biztos lehettem benne, hogy azok az én érdekeimet, fejlődésemet, előrejutásomat szolgálják.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mikor ez a viszony kitudódott, elég nagy felháborodást váltott ki a szakmában.

Csepregi Éva:

Mikor Péter Drezdából hazajött (előbb, mint mi), azonnal bejelentette Bors Jenőnek, az MHV igazgatójának, hogy mit érez irántam. Mindketten tudták, hogy ez a kapcsolat összeférhetetlen Péter beosztásával. Bors ugyanakkor nem tudta nélkülözni Pétert. Végül is tudomásul vette a helyzetet, de azt kérte, ne legyen botrány. Péter azonban képtelen volt az alakoskodásra, úgyhogy hamar kitudódott a viszonyunk.

Megoldásnak ígérkezett, hogy éppen átalakulásokat terveztek a vállalat struktúrájában: megváltoztatták a popzenei menedzsmenetet. Addig Péter irányította a teljes popzenei lemezkiadást, akkortól több márkamenedzser kezébe került a nagylemezek gondozása, ezzel tehát megszűnt Péter „egyeduralkodása” a Hungarotonnál. Borsék abban bíztak, hogy ezzel kihúzzák a helyzet méregfogát.

Jávorszky Béla Szilárd:

Azért a drezdai fesztivál után még évekbe telt, mire az új vállalati struktúra kialakult: 1981 nyarán tették közzé a hírt, miszerint ősztől a differenciálódott igények kielégítése és a közönségizlés befolyásolása érdekében három márkajelzéssel (Start, Krém, Pepita) jelennek meg a poplemezek. A Pro Menedzser Iroda is ezt követően kezdte meg működését. Miközben Erdős Péter még jó ideig a magyar hanglemezek kiadás legbefolyásosabb alakja maradt.

Csepregi Éva:

Pedig Péter mindig kínosan ügyelt arra, hogy soha semmilyen anyagi előnyünk ne származzon – se nekem, se a Neotonnal – a mi kapcsolatunkból. Például amikor minden együttes ORI-gázsija már ötezer forint volt, mi kétezer forintokért léptünk fel. Amikor a MIDEM-re kiutaztunk, a többi énekes útiköltségét a Hungaroton állta, az enyémet magamnak kellett. Miközben persze azt tényleg nem lehet tagadni, hogy velünk többet foglalkozott, mint más zenekarokkal. De ez nem csak a személyemnek volt köszönhető. Jóval azelőtt kiszemelt és futtatott bennünket, hogy engem észrevett volna. Fantáziát látott bennünk, és be is jött a számítása: a Neoton nevével tíz év alatt hét-nyolcmillió hanghordozót adott el a Hungaroton.

Jávorszky Béla Szilárd:

A zenekar többi tagja amúgy miként fogadta ezt a fordulatot?

Csepregi Éva:

Eleinte volt bennük némi szorongás az új helyzet miatt. Talán attól tartottak, hogy én, mint egy vidéki színingazgató felesége, majd átveszem az irányítást. De aki csak egy kicsit is ismerte Pétert, tudhatta, hogy ilyesmitől nem kellett tartani. Soha nem engedte, hogy döntő kérdésekbe beleszóljak. A zenekar ügyeit továbbra is Pásztor Lacival beszélte meg. A lányokkal viszont nehezebb volt a helyzet. Megértettem, hogy nem könnyű nekik.

Jávorszky Béla Szilárd:

Fábián Éva hivatalosan 1980-ban távozott. Tudtommal nem önszántából.

Csepregi Éva:

Valóban roppant kínos helyzet volt, amikor a *Neoton Disco* felvételei közben a többiek megmondták Vicának és az akkori dobosunknak, Ambrus Zolinak, hogy többé nincs rájuk szükség. Zoli nagyon csalódott volt, abba is hagyta a zenélést, Éva, azt hiszem, inkább megkönnyebbült, hogy a továbbiakban járhatta a maga útját.

Jávorszky Béla Szilárd:

A *Napraforgó* legnagyobb slágere a *Santa Maria* lett. Ráadásul úgy, hogy idehaza a Magyar Rádió nem igazán játszotta. Lehet tudni, miért?

Csepregi Éva:

Pontosan nem tudom az okát, de vélhetően azért, mert a címe eléggé klerikálisan hangzott. Aztán külföldön ez lett a legnagyobb slágerünk.

Jávorszky Béla Szilárd:

A spanyol és a japán sikerek a MIDEM következményei?

Csepregi Éva:

Lényegében igen, mindkét kiadó képviselője ott keresett meg bennünket. Bevallom, kezdetben a spanyol sikerben jobban bízunk, végül az élet megcáfolt minket, és az igazi sikereket Japánban értük el. De elsőként a spanyol Movieplay vezetőjével, Allejandróval kezdtünk dolgozni, aki chilei menekültként élt Madridban és kicsit beszélt magyarul is. Az ő gyönyörű, de kemény felesége nagyon hitt abban, hogy be tudja bizonyítani a kapitalistáknak, hogy egy szocialista országból érkezett zenekar is tud náluk sikereket aratni.

Akkoriban megvolt a koreográfiája annak, hogy egy zenekar miként tud külföldre utazni. A Hungarotonnal álltunk exkluzív szerződésben, a külföldi meghívás az Interkoncerten keresztül érkezett, ahol az ügyünket Pentz Zsolt intézte. Sőt, ki is jött velünk párszor, mind Spanyolországba, mind később Japánba. Amúgy meg mindkét útlevelünk bent volt az Interkoncertnél, csak akkor kaptuk meg, amikor utazhattunk.

1980-ban Spanyolországban hódítottunk a *Santa Mariával*. Emlékszem, mikor a madridi repülőtérrel tartottunk be a városba, a taxiban felcsendült a dal. Megdöbbenő élmény volt. Hát még, amikor kiderült, hogy a lemezcég szorgos munkájának eredményeként akkoriban a legtöbb rádióban lehetett hallani a dalt. Sorra jártuk a stúdiókat, riportokat adtunk. Pál Éva, Pásztor Laci meg én. Laci jól beszélt spanyolul, ez jelentette a könnyebbséget. A lányokhoz, hozzánk, viszont mindig ragaszkodtak. Este pedig irány a diszkó.

Jávorszky Béla Szilárd:

Gondolom, egészen mások voltak, mint idehaza.

Csepregi Éva:

Mi az hogy! Olyan helyeken még soha azelőtt nem jártunk. Káprázatos világítás, változatos stílusban berendezett elegáns környezet, hatalmas táncparkett. Élveztük a látványt, a sikert, és nem utolsósorban a finom ételeket-italokat. Volt, hogy a fellépés után ott maradtunk táncolni is. A promóciós turné végén az ünnepi vacsorát az egyik legelőkelőbb vendéglőben tartotta a kiadó. Hatalmas ráktálat tettek elénk, mi meg nem tudtuk, miként kell enni. Szerencsére az igazgató a segítségünkre sietett és megmutatta, hogyan kell ezt fogyasztani. Kicsit kínos volt, hogy ennyire „vidékiek” vagyunk, de hát mindenből van első alkalom, ezt is meg kellett tanulni.

Ebben az évben amúgy ötször jártunk Spanyolországban. Egyik alkalommal egy fesztiválon több mint százezer ember előtt léptünk fel. A turné közti szünetekben pedig készültek az új dalok, köztük egy, amelyet kifejezetten a spanyol piacra szántunk, a *Don Quijote*.

Jávorszky Béla Szilárd:

1980 decemberében jutottatok ki Japánba. Miként fogadtak ott benneteket?

Csepregi Éva:

Igazi popsztároként. Amúgy a japán út előtt három nappal érkeztünk haza Kubából. Még szerencse, hogy ennyivel korábban, mert így maradt idő arra, hogy az utazás során elkallódott bőröndjeink előkerüljenek. Benne az összes használható fellépő ruhánkkal. A japán rádiókból – akárcsak Spanyolországban – harsogott a *Santa Maria*, de itt már nem csak az, hanem a *Don Quijote* és a *Smile Again* is. Reggeltől estig úton voltunk, jártuk a tévéstúdiókat. Nálunk akkor még ismeretlen fogalom volt a kora reggeli televíziós műsor, ott viszont már hajnaltól ömlött az adás.

Megértük azt, amit addig csak a híres külföldi együttesekről szóló tévériportokban vagy filmekben láttunk: miközben az egyik stúdióból a másikba mentünk, már ott álltak lesben a rajongók, és csoportokba verődve, futva kísérték bennünket a ránk várakozó autókhoz. Leglelkesebb rajongóink a tizennégy-tizenöt éves fiatalok közül kerültek ki. Közben lenyűgöztek minket a technikai csodák. Működött például egy olyan számítógépes szolgáltatás, amely napra pontosan jelezte, hogy egy-egy nagylemezből mennyi fogyott el. Figyelhettük, hogy a *Don Quijote* eladása napról napra megy felfelé, és eléri az aranylemez szintjét.

Jávorszky Béla Szilárd:

E japán út sikere alapozta meg az 1981-es újabb, immár két és fél hónapig tartó japán turnét. Hasonló volt a fogadtatás?

Csepregi Éva:

Mondhatni, igen. Szinte az egész országot bejártuk, negyvenkét előadást adtunk. Nem sportszarnokokban, hanem színháztermekben játszottunk, koncertszerűen, ülő közönség előtt. Azért alakult ez így, mert sokféle korosztálynak énekelünk, és az idősebbek nem jöttek volna el szívesen, ha végig állniuk kellett volna. A japánok amúgy szenvedélyes ajándékozóak. A rajongók a műsor alatt kiszaladtak a színpadhoz, hogy letegyék ajándékaikat. Rengeteg csecsebecsénk gyűlt össze, nagy gondot okozva a hazautazáskor.

Közben megjelent a *Família* című lemez, ami tele volt slágerrel, idehaza mégsem lett kirobbanóan népszerű. Akkor nagy baj azért nem történt, így is elfogyott belőle valamivel több, mint százezer példány. De már el voltunk kényeztetve, nem esett jól. Az lehetett a baj, hogy akkoriban picit elhanyagoltuk a magyar közönséget. 1980-ban szinte alig voltunk itthon,

és 1981-ben is a világot jártuk. Péter ugyan gondoskodott arról, hogy a külföldi sikereinkről szóló hírek eljussanak a sajtóhoz, de ez nem volt elég, a személyes jelenlétünk hiányzott.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ez a japán turné volt az utolsó, ahová Pál Éva veletek ment. Hogyan történt az elválás?

Csepregi Éva:

Nehéz elmagyarázni, mi történt közöttünk, mert nem a szokásos, banális történet, mely szerint „két nő nem fér meg egymás mellett”. Nem egyszerű szakmai féltékenység volt ez, hanem két, alapvetően más elképzelés ütközött itt össze. Azt szerettem volna, ha együtt találjuk ki a hogyan továbbot, ő viszont inkább sündisznóállásba húzódott, ellenállt, nem kért a kihívásokból, betegségekbe menekült. Később az egyik interjújában maga is meglehetősen önkritikusan beszélt a pánikbetegségéről, a hipochondriáról, ami miatt roppant labilissá vált, és nem lehetett rá számítani. A mélypont az volt, amikor egyszer kirohant az egyik próbáról, „Menjetez csak nélkülem Japánba, és azt kívánom, zuhanjon le veletek a repülőgép”, kiabálta és becsapta az ajtót. Ezt követően nem volt más választásunk, kerestünk egy helyetteset, amit Liener Márta²⁰ fotómodellben találtunk meg. Próbáltunk Mártával, közös fotózkodáson vettünk részt, boldogan készült is az útra, amikor Pali az utolsó pillanatban közölte, mégis jön velünk Japánba.

Ezt követően egy évig tartott a nyűglődés. Pali havonta legalább egyszer felmondott, és általában mindig a lehető legrosszabbkor. Főként akkor tette, amikor valami fontosra készültünk. A *Szerencsejáték* című lemezünkön sem énekelt szólót, épp azért, mert nem lehetett biztosan számítani rá. Aztán a Magyar Ifjúságban megjelent vele egy interjú, ami tele volt a valós és vélt sérelmeivel, mindenkit keményen kiosztott benne. Nemcsak engem, hanem a zenekar szinte összes tagját. Ő is tudta, túl messzire ment, talán azért is csinálta, hogy ezzel tegyen pontot a dolog végére. Mindenesetre ezzel elszakadt az utolsó szál, folytattuk tovább nélküle.

Jávorszky Béla Szilárd:

Nem merült fel újabb helyettes?

Csepregi Éva:

Rengeteg fiatal tehetséget hallgattunk meg, így találtunk rá Lukács Erzsikére és Stefanidu Janulára. Végül egyetlen koncertet adtunk ebben a felállásban, merthogy Janula nem értette meg igazán, hogy mit jelent a Neotonba tartozni. Később Juhász Marcsi lett a másik háttérvokalista.

Ugyanebben az évben történt, hogy a japánok egyedül visszahívtak, méghozzá a Yamaha fesztiválra. Ami értelemszerűen erős neheztelést váltott ki a zenekar tagjaiból. Úgy gondolták, ha egyedül kiutazom, azzal vége a Neoton Famíliának. Pedig tényleg nem akartam függetlenedni. Végül nem léptem fel a Yamaha fesztiválon.

Jávorszky Béla Szilárd:

A következő évben, 1983-ban azonban igen. Sőt, a nagydíjat is elnyertétek. Igaz, szakmai körökben ennek a fesztiválnak a megítélése eléggé megosztó.

Csepregi Éva:

²⁰ A Sugár áruház „háziasszonya” a nyolcvanas évek egyik legismertebb reklámarca volt.

Pedig a Yamaha fesztivál fontos esemény. A popműfajban akkoriban nem volt túl nagy választék: a San Remo-i meglehetősen konzervatív volt, az Eurovízióra mi nem férhettünk oda, az Intervízió hamvában holt, és ott volt még a Yamaha. Ami ugyan tényleg nem a legnagyobb sztárokról szólt, de azért komoly népszerűségnek örvendett.

Előttünk több magyar előadó versenyzett ott: Kovács Kati, Szűcs Judit, Vincze Viktória. A legnagyobb sikert az Omega aratta a *Gyöngyhajú lány* című dalával. De a fesztivál fődíját, a Grand Prix-t addig még nem sikerült magyar versenyzőnek elvinne, miközben korábban olyan világnagyságok nyerték el, mint Tina Charles vagy Bonnie Tyler.

Akkoriban készült el a Hungaroton új, törökbálinti stúdiója, ahol a fesztivál előtt felvettünk két dalt, a *Pago-Pagot* és a *Holnap halnalgot*. Az utóbbit választották, melyet angolul énekeltünk, *Time Goes By* címmel. Viszont a japánok azt kérték, ne az egész zenekar utazzon el, csak Végvári Ádám és én. Amire persze ismét pattanásig feszült lett a helyzet a bandában. Mindenki ellenünk fordult, mindenki azt mondta, ezt nem szabad elvállalni. Aztán végül mégis beleegyeztek az utazásunkba. Ha ez nem így történik, elestünk volna a Neoton Família pályájának legnagyobb győzelmétől.

Jávorszky Béla Szilárd:

A Yamaha fesztivál körüli konfliktus mintha előrevetítette volna az árnyékát mindannak, ami évekkel később a zenekar feloszlásához vezetett. Nem jól érzékelem?

Csepregi Éva:

Voltaképpen igen. Ennek kapcsán Pásztor Laciban olyan tüske maradt, ami később a végső szakításhoz vezetett. De addig még évek teltek el. Mikor megnyertük a Yamahanagydíjat, azt vártuk, hogy ennek a nagy nemzetközi sajtóérdeklődés után idehaza is lesz visszhangja. Hát, nem kényeztettek el bennünket túlságosan. Popzenei körökből még olyan hangokat is lehetett hallani, hogy ezt is biztosan Erdős bulizta ki nekünk. Persze ez a reakció annyira nem lepett meg, hisz épp ekkoriban ment Péter sajtóhadjárata a *Kritika* című folyóiratban (*Felszólalás a szennyhullám ügyében*), amiért kapott mindenfelől rendesen. E támadások révén került ki végleg a Hungaroton vezetéséből, és onnantól már csak a Pro Menedzserirodát irányította. Mindez persze a zenekarra is rávetült, személy szerint én is céltábla lettem. Ám mérleg jegyűként utáltam a konfliktust, mindig is arra vágytam, hogy mindenki kedvébe járjak.

Jávorszky Béla Szilárd:

1984-ben ismét eljutottatok Japánba, ezúttal az egész zenekar. Nem tompította ez a kedélyeket?

Csepregi Éva:

Átmenetileg igen. Mindenesetre a japánok felkértek, hogy mi adjuk az 1984-es Yamaha Fesztivál gálakoncertjét. Ez azért is volt nagy szám, mert ebben az évben adták fel az addigi hagyományt, hogy a Yamaha Zeneiskola növendékeinek hangszerbemutatója zárja a fesztivált. A Neoton ekkoriban érte el sikerei csúcsát, 1984-ben világszerte összesen közel egymillió hanghordozónkat értékesítették. Ebben benne van a *Sandokan* rendkívüli sikere is, amiből összesen ötszázezer példány kelt el. A japánok igazi sztárként bántak velünk, például mindenkinek külön autó állt a rendelkezésére, ha próbára vagy más hivatalos útra mentünk.

Jávorszky Béla Szilárd:

1985 némi törést hozott a Neoton életében, hisz Pásztorék Zoltán Erikával készítettek nagylemezt, te pedig Végvári Ádámmal külön. Milyen eredők vezettek ide?

Csepregi Éva:

A japán sikerek ellenére Pétert nem hagyta nyugodni a nyugat-európai betörés lehetősége. Ennek érdekében külföldi zeneszerzőben gondolkodott, és idővel meg is lett a potenciális, Bob Heatlie személyében, aki akkoriban arról volt híres, hogy ő írta az épp futó *Japanese Boys* című slágert. Pásztor Laci és Jakab Gyuri egyáltalán nem voltak elragadtatva az import-szerző gondolatától. Védtek a jogaikat, nem akarták a zeneszerzést kiengedni a kezükből – a maguk szempontjából ez teljesen érhető volt. Viszont addigra már a zenekar többi tagja is mozgolódott, szerettek volna több szóhoz jutni, dalokat írni. Erre jelentett átmenetileg megoldást, hogy Laciék beleegyeztek, hogy Bob Heatlie írjon nagylemezt Ádámnak és nekem, ők pedig addig Zoltán Erikával dolgoznak. Hazudnék, ha azt állítanám, nem voltam Erikára féltékeny. Tudtam, Laciék apait-anyait beleadnak annak érdekében, hogy a lemeze sikeres legyen. Az új felfedezett ráadásul táncolni is tud, hiszen addig táncosnőként dolgozott, én meg világeletemben csak szerettem volna jól mozogni. Ráadásul Erika taktikus is volt: Péternek rögtön az elején bejelentette, hogy ő megelégszik a második hellyel is.

Ezzel párhuzamosan Bobbal készítettük az Ádám-Éva nagylemezt. Még otthon, a skóciai Edinburgh-ban felvette hozzá a zenei alapokat, sőt még némi vokált is kevert alá, úgy hozta az anyagot Magyarországra. Ádámnak csak fel kellett játszani a gitárszólamokat, aztán ráénekeltünk és lehetett keverni. Igen ám, de az angol nyelvű verzióban Ádám kiejtésével gondok adódtak, így végül az odakint – *Midnight* címmel – az én első szólóalbumomként jelent meg.

Jávorszky Béla Szilárd:

Közben azért a Neoton-vonal sem halt el, 1985-ben *Magánügyek* címmel újabb nagylemezt jelentettetek meg. Mintha mi sem történt volna?

Csepregi Éva:

Hát, azt nem állítanám. Azt hiszem, amikor Laciék favoritja Zoltán Erika lett, és a vele készített nagylemez hatalmas sikert aratott, léleklében ők már elfordultak a közös ügytől. A *Magánügyek* borítóján már nem az együttes látható, hanem egy borotvaélen átkapaszkodó csiga. Jártunk még Dél-Koreában, de Szöulból végül nem hoztunk nagydíjat, csak Előadói Díjat nyertünk. Közben idehaza furcsa helyzet alakult ki: a Neont a sikerei csúcsán kitiltották a Magyar Televízióból. Persze nem hivatalosan, hanem azért, mert Péter összerúgta a port az akkori ottani könnyűzenei vezetővel, Gát Györggyel.

Ezt követően találta ki Péter, hogy fűzzük szorosabbra a kapcsolatot a rajongótáborunkkal, turbózzuk fel a levelezést. A reklámkeretet arra fordítottuk, hogy a Pro Menedzseriroda munkatársai plusz pénzért felbontották a leveleket és három kategóriába sorolták őket. Volt, aki dedikált fényképet kapott, volt, aki sokszorosított levelet, de jócskán akadt olyan is, akinek személyre szóló választ írtam. A másik találmány pedig az ingyen osztogatott újságunk, a *Família* volt. Mivel a sajtó nem foglalkozott velünk és a sikereinkkel, magunk adtunk ezekről hírt. 1988-ban pedig húsz koncertet adtunk az Erkel Színházban. Ennek sikerében Péteren kívül senki sem hitt. Végül legendásan sikeres lett, minden egyes előadás telt házzal ment. 1989-ben az utolsó Yamaha fesztiválon pedig egy UNICEF gálát rendeztek, melynek díszvendége Stevie Wonder volt és meghívtak rá néhány, korábban ott nagydíjat nyert előadót. Így bennünket is.

Jávorszky Béla Szilárd:

Végül hogyan került pont a Neoton végére?

Csepregi Éva:

Aznap épp bent voltam az irodában, tudtam, Péter Lacit várja, hogy aláírja az új szerződést. De a találkozóra Laci nem egyedül jött, hanem vele volt Zoltán Erika, Joós István (akkori férje és menedzsere) és Kékes Zoli, a Dolly Roll gitárosa. Pár percet töltöttek csak bent nála, majd elmentek, Péter pedig csak annyit mondott: „Nincs Neoton”. Később hozzátette, a többiek azért jöttek, hogy bejelentsék, nem akarnak tovább a Pro Menedzseriroda ügyfelei lenni. Hamarosan megalakul Pásztor irodája, és ők oda szerződnek. Erről levélben már értesítették Bors Jenőt, a Hungaroton vezérigazgatóját is. Jakab Gyuri és Bardóczi Gyula Pásztorral tartott (Szulák Andreát választva szólistának), Ádám és Baracs János velünk. Fontosnak tartottuk, hogy egy pillanatra se álljon le a munka. Egy gyereklemezre való anyag együtt volt, a dalok teljesen készen álltak, hogy felvegyük őket. 1990 februárjában azonban Péter váratlanul meghalt. Egyik barátunk, Fenyő János²¹ felajánlotta, hogy cége, a Vico átveszi a menedzselésünket. Éktelenül haragudott Pásztorra, úgy érezte, hogy Péter az utóbbi hónapok vitáinak lett az áldozata. Megvallom, magam is így éreztem. Mai eszemmel tudom, hogy nem így volt. Oly sok megpróbáltatás érte Pétert élete során, hogy a fele is elég lett volna ahhoz, hogy tönkretégye a szervezetét.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ettől kezdve tehát két Neoton is létezett?

Csepregi Éva:

Egy rövid időszakon keresztül igen. Fenyő haragja háborúhoz vezetett, indításként beperelte Pásztorékat a Neoton név használata miatt. Laci ugyanis úgy gondolta, a név kizárólag az övé. Végül a bíróság úgy döntött, hogy használhatjuk a Neoton nevet, de csak valamilyen megkülönböztetéssel. Így lettünk Éva-Neoton. Az új jelképünk pedig egy fekete kalap lett, amelyre annyi jelvényt tettünk fel, amennyit csak tudtunk. Közben a Pásztorék által létrehozott Neoton nem lett hosszú életű. Palival megromlott a viszony, Szulák Andreának sem volt ínyére, hogy egy háború közepébe csöppent, így aztán Pásztor és csapata hamar abbahagyta a zenekarosdít. Főleg azt követően, hogy megalakult a cégük Magneoton néven, amely azóta is működő, sikeres lemezkiadó.

Miközben nálunk Fenyő János teljesen átvette a menedzseri teendőket. Túlságosan is, ráadásul tevékenysége sokakban ellenérzéseket keltett. Végül, számot vetve mindazzal, mi jó és mi rossz történhet velünk, arra a döntésre jutottunk, hogy ez így nem mehet tovább. Olyan helyre csöppentünk, ahonnan minél előbb menekülni kellett. Maga a popzene, de még annak üzleti része sem arról szólt, amit Fenyő János erről elképzelt.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ekkoriban költöztél ki Skóciába. Bob Heatlie-vel mikor fűződött szorosabbra a viszonyod?

Csepregi Éva:

Bobbal az évek során nagyon összecsiszolódunk. Tökéletesen egyezett a zenei ízlésünk, és ez sokat számított, hiszen az egész életünk a zenéről szólt. A Neoton Família széthullása és Péter halála után azonnal itt termett, hogy segítsen. Tele volt zenei ötletekkel és rengeteg dalt írt nekem. Később még szorosabbá vált a kapcsolatunk. Aztán 1992-ben megszületett a fiam, Dávid. Ezt követően kézenfekvő megoldásnak látszott letelepedni a távoli Skóciában. Lezárni egy egész korszakot, észrevétlenül kivonulni a szakmából, amely számomra, mióta Péter elment, úgysem lehet már olyan, mint volt. Aztán sajnos nem így lett. Néhány hónappal később hazajöttem és Dáviddal magamra maradtam.

²¹ Fenyő János (1954–1998) fotóművész, vállalkozó, a kilencvenes évek magyar alvilágának egyik ismert alakja.

Egy darabig légüres térben éreztem magam, de aztán egy véletlen találkozás visszazippantott a szakmába. Összefutottam Geszti Margittal, a BMG magyarországi igazgatójával, aki bátorított. Hogy ha lemezt szeretnék, várnak szeretettel. Popos, neotonos anyagra vágytak. Ez lett a *Fura világ*. És azzal újraindult minden.

Jávorszky Béla Szilárd:

1996 februárjában elhunyt Jakab György, néhány nappal később pedig az egykori vokalista Juhász Mária is. A haláleset viszont ismét összehozta a régi tagokat. Az utolsó nagy Neoton Famíliakonzertet 1998-ban – Jakab György emlékére, György napon²² – a Budapest Sportcsarnokban tartották. Miként élted meg.

Csepregi Éva:

Nehéz időszak volt ez az életemben, ekkor hagytak ott, gyors egymásutánban a szüleim is. *Búcsúzni csak szépen* – ez lett a Neoton Famíliakonzertjének a címe. Vita volt azon, hogy kik lépjenek színpadra, milyen legyen a felállítás. Ádám és én amellet voltunk, hogy Pál Éva és Fábíán Éva is lépjen fel, mert a történetünk csak velük együtt teljes. A lányok hozzáállása azonban eléggé különös volt. Vica úgy gondolta, a koncert fele róla fog szólni, Palinak is különleges igényei voltak. Ahogy közeledett a koncert időpontja, a hangulat egyre feszültebb lett. Végül nagy nehezen sikerült dűlőre jutni velük, de a koncertről készült lemezen nem énekeltek, mert nem tudtam megegyezni a Pásztor Laci vezette Magneoton kiadóval. Maga a koncert igazi nagy siker volt, isteni hangulat, nekünk egy életre szóló élmény. Végre, tíz év harag után újra együtt voltunk a régi társakkal, csak a halottaink hiányoztak. De ők nagyon.

²² A koncert pontos dátuma: 1998. április 24.